

Felvidéki Híradó.

VEGYESTARTALMÚ HETILAP.

A Magyarországi Kárpát Egyesület Hercege Szász Coburg-Gothai Fülöp Ő királyi fensége védnöksége alatt álló Szittnya Osztyjának közlénye.

Előfizetési ára:
 Egész évre . . . 3 irt — kr.
 Fél évre . . . 1 „ 50 „
 Negyed évre . . . 80 „

Feloldó szerkesztők:
VÖRÖS FERENCZ és NAGY ISTVÁN.
 A lap szellemi részét illető közleményeket kéjük Tur.-Szt.-Mártonba küldeni.
 Megjelenik minden **vasárnap.**

Hivatalos hirdetések díja:
 100 szög 2 irt., ezentúl minden megkezdett száz szöng 50 krral több.

Az ünnepségek után.

A Živena kiállításának kapuit ma egy hete zárták be minden zaj nélkül, egész csendben.

A megnyitás zaja rég elhangzott s a három első nap mozgalmi után csak itt-ott volt egy-egy élénkebb napja a kiállításnak.

Figyelemmel kísértük minden mozanatát, érdeklődésünk tárgyat képeztek a látogatók, de ezek sorában nem láttuk azokat, kik a kiállítás czélba vett hasznát, a felvidéki háziipar terjesztését elősegíteni tudnák, akarnák.

A látogatók legnagyobb részét azok képezték, kik a nemzetiségi tün-tetésekű általában szereplni szoktak, kik előtt nem az a czél lebegett, mely ezelő ilyenmű kiállításoknál szem előtt szoktak tartani. A népnél alig láttunk valami érdeklődést, pedig első sorban ennek lett volna érdekében, hogy a látottak majdan további haladásában mintául szolgáljanak.

Hazánknak az utóbbi időben mind sürűbben tartatnak ily helyi érdeklő kiállítások s ezeknek meg van azon tagadhatlan hasznuk, hogy a környék lakói megismerhetik a vidék iparának termékeit s a szerent fedeztetik ne-

táni szükségégeiket. E kiállítások úgy egyek, mint testületek s hivatalos élénk érdeklődésének tárgyat képezik, másrészt iparkodnak azoknak sikerét s emelni, mert közgazdasági, vagy kulturális czéljuk van.

A Živena kiállítása azonban politikai tüntetés volt, mint azt a megnyitás alkalmával elmondott beszédek élénken bizonyítják. Maga a kiállítás úgy volt szervezve, hogy annak czélja félreérthetetlen volt. Nagyon természetesen találjuk ezek után, hogy a magyar közvélemény előtt nem talált rokon-szenvre az eszme, de mint látszik, erre nem is vágyódtak, mert a kiállítás megnyitására egy magyar testületet, egy magyar hatóságot — még a helybeliket — sem hívtak meg, míg a külföld szlávjaiit ugyancsak csalogtatták.

A látogatók száma legjobban mutatja, hogy a célzatos kiállítás nem hódított, mert az a 1300—1400 látogató, kik között elég magyar is volt, nem hozott sok dícsőséget.

Az ünnepek mámorea elmúlt, de megmaradt a kiállítás tanulsága, melyből a rendezők azt a következtetést is levonhatják, hogy Magyarországon ma már a nemzetiségek is belátják,

hogy nem tüntetésekkel, de közös munkával lehet s kell elősegíteni a közös házi sorsát s hogy a Živena vezetői nem azt az utat választották, melyen őket követni hajlandók Magyarországtóljai.

Ha csak ezt akarták megtdni, úgy megkapták rá a választ.

Nem akarjuk a kiállítást kicsinyelni, de konstatálnunk kell, hogy maguk a tótok sem mutattak iránta érdeklődést s hogy ez alkalmából rendezett tüntetések nem váltak a tótok hasznára.

Irodalmunk.

Sokan beszéltek és irtak róla, éles bonczkés alá vették a magyar közönség hajlamát a magyar termékek iránt, s fájadalom meggyőződtek, miszerint legelőkelőbb pénzes embereink nemcsak a legnékülözőbb, hanem a legszükségesebb házi szükségleteit is a külföld kereskedőitől és iparosaitól fedezik.

S e vád nem teljesen alaptalan. Közönségünk nagybórára szereti hangoztatni a nyelvében él a nemzet-ígét, s czífráknál-czífrább felköszöntőkben, fanatikus lelkesedéssel hangoztatja a nemzetiség érdekeit; lángol irodalmunk és művészetünk harcozásiért, de azért irodalmunk díszet ott hevernek rakásra könyvkereskedőink polczán. Ez éppen az általános haladás korszá-kában történik, mikor a legrohamosabb az

átmenetel a nagy elmaradottságból a kultura dicső magaslátára. És midőn elérünk azon ponthoz, melyben europai álláspontot foglalunk el, s méltó örömmel fogadjuk el a művelt kelet és nyugot, észak és dél népe irodalmunk jelesebb termékeit, dícsőítve Jókait, s Csiky Gergely előtt feltárulnak a bécsi Burgszínház, s a német udvari színház csarnokai, ez időben hangzanak minden oldalról a panaszok, hogy éppen a magyar közönség az, mely irodalmát és nemzetiségét, iparát és kereskedelmét nem pártolja.

Tapasztalhatjuk továbbá, hogy közönségünk kevésbé szokta nézni a könyvek beltartalmát, igen nagy súlyt fektet a külsőségekre, a díszes kiállításra, olyannyira, hogy nevesebb írónk is, hogy műveik elkeljenek, a kitűnő rajzolókra szorulanak, és ezáltal növelik műveik iránt az érdeklődést. De természetesen ez igen meg drágítja a könyvet, mert a szép kiállításra a könyvnek majdnem fél árát fordítják.

De ezen külsőség iránti rokonszenv gyakran előmozdítja a fércművek kelését olyannyira, hogy ezek, mert szépen vannak kiállítva, jobban kelnek, mint bármily remek irodalmi becsű munka.

Az írói tisztelkedj felét sem teszi a feldisziitási költségeknek és innen magyarázható, hogy nálunk teljesen a költői p e n n á b ó l megélni nem lehet. Ezért kell írónknak egy mellék kenyérkeresetféle után nézni.

A külföldön teljesen mások a viszonyok! Emlékezzünk csak meg Jókai nyilatkozatára, melyszerint a »Czigánybáró« szö-

TÁRCSA.

A kereskedelem és nehézségei a közép korban.

— IRTA: H A R A Z S Z I J Ó S Z A F —

(Folytatás.)

A mi az áruk hiányát illeti, az bizonyára Chinára nem vonatkozik, mert a Chinán beutazó idegen kereskedők uti czélja a Malabar partján fekvő Calicut volt, melyet Ibu Batna a föld öt legnagyobb áruhelyei sorol s honnan a menyei birodalom árucikkeit a thea és selyem közül az elsőt az európaiak még nem ismerték, a selymet pedig már nálunk a déli vidéken is termelték, vagy Sziából és a Kaspi tengernek perza vidékéről hozták.

Azonban kizárólag a kínaiaknak köszönhető a rabarbara, pézma és porcellan edény, mit bizonyítani látszik az, hogy a 9-ik századból származó arab okmányok titokban említik, hogy Chinában úgy edényeket készítenek, hogy azoknak falain a benne lévő folyadék átcsillámlik.

Már Edrisi, ki 1150 körül II. Roger norman királynál mint udvari író élt, a porcellant Aden beviteli czikkéi közé sorolja. A szereszen dió és szegfűszeg kereskedés valószínűleg a jávaiak és melaiak kezében volt, kik a jövedelmű kereskedésből Malakka félszigetén. átkeltek és ott hasonló nevű várost alapították, mely azután a leglátogatottabb kikötőhelly lett.

A kereskedelem előmozdításának sikeréért mindent elkövettek, a mi által a felfedezéseket is szaporították, másrésztől a világot, illetve az abban élő emberiséget is

fölvilágosíthatták a világ fekvéséről és a felfedezést őr áruk hasznavehetőségéről.

A Don partján és Krimben fekvő orosz gyarmatok közvetítésével hozták be Oroszországból a szücs-áru ékességeket, mely főleg a hölgy-menyét, czoboly és nyuszt-menyét volt.

Damaskus város szolgáltatta akkor a híres habos selyemkelt, fegyvereket és acél árukat, sőt a damaskusi fegyverek ma is drágábbak és keresettebbek, mint bár minő más fegyver készítmény.

Egyiptomból hozott a patyolatgyöles, a tengeri gyapotot pedig Sziából hozták.

Trapezuntból (Trebizonde) hozták a tímósi, mit a kelme festésnél etető szerül használtak.

A berzsénfát, melyet vörös festőszhez használtak, Braziliából hozták. Ez a közép kor kereskedelmi nyelvén Verzino, vagy Brazil név alatt volt ismeretes. E fáról vette nevét a híres Brazíliai csaszárság is, csupán csak a Brazil névthöz egy i és a ragasztásával. Ugyanonnann hozták a sárga berzsénfát (Fernan tukfa). Az indigót Afrikából hozták. A sáfránt az arabok honosították meg Spanyolországban.

Az ó-kori földrajz irók a tőmjének eredeti hazájul az arab hadramanti partokak emlegetik, a honnan különben azt még mai napig is nyerjük, valamint a mirhát, mely a vörös tenger afrikai és arabiai partjain terem.

Malabar és a Sunda szigetekről nyerjük a szantalfát, melyet füstölő szerül használnak.

A kardamomon füstölő szert az indiai Nepálban találták.

Malakka félszigetén találták a finom illatszerü benze gyantát.

Kitűnő füstölő szerül használtattott már

a középszázadban a sasfa, mit Kotschinchinában találtak.

De azért sokkal drágább áron kelt el két állati illatszer, u. m. a pézma és az ambra. A pézsmát Tibet tájékán tartozkodó szarvasfajta kerűdöz állat köldöke tájáról szedik. Valamint az aranyásrga színű finom ambra, mely a hosszú fejú fizéter bélesövények beteges kiizzadásából ered s melyért a 10-dik században 10 arany denárt is fizettek.

Végig kell tekintenünk a mai világkereskedelem által szolgáltatott élvezeti és szükségleti czikkék során is, habár csak hűzatosan s a borson kell kezdenünk.

Ez az apró jószág volt talán a legdrágább, minden más közt, mert a 15. században egy font borsért 25 ezüst garast fizettek.

A 16. században Lissabonban 3—4 millió font bors került árvérés alá s mázsáját 34 s 1/2-ed arannyal fizették s így körülbelül 1 s 1/2-ed millió forgalmat csinált.

A bors (Piper nigrum) eredeti hazája a malabari partvidék, Elő-India, Sumatra, Queddah, és Java. A gyömbér (Zingiber officinale) Bengáliá és Malabarból való.

A fahéj (Cinnemomifera regia) Afrika keleti csucsáról.

Az indiai vezető tengeri utó Banda-csoport szigetről hozták a szerescendiót. A Giló vagy Halmahera partjáról hozták a szegfűborsot.

Az arabok gyógyszerzetana a következő maig is gyógyszerül használt gyögyűveket hozták a kereskedelmi piacra. A Tamarind, déli Ázsiából és a meleg övü Afrikából; a kassziaa belét, mely cassia fistola név alatt ismeretes Chinából. Sennasse-je levele Afrikából. Iramból hozták az Asa fretida tej-

nedvet, a rabarbarát már sz. Izidor is a mai neve alatt (Rheum barbarum) említi Chinából. Az aloe Elő-Indiából és Afrika Socotra szigetéről, honnan a leghasználatóbb kerül. A citvor-gyökér (Zedvária) Kelet-Indiából. A kámfor Java és Chinából, melyet a kámforperkény (Lauruscampora) leveleinek kifűzése után nyernek. A mai kekkai balzsam, mely a bibliában is említették, rendszeren ajándékul küldetett ritkassága miatt, rendkívüli alkalmakkor, így az egyiptomi szultán is küldött a malipari dogának egy üvegcsével ajándékba.

Azt gondolták aztán, hogy Velenczét a déli és keleti Ázsiával kereskedelmi szempontból minél gyorsabban összekötik, már csak azért is, mert az indiai áruk rendkívül megdrágultak az egyiptomi szultánok kapiszsisága folytán.

Írnyában az első kísérlet a 13-ik század végével két genuai által tetetett, u. m.: Doria Tedisio és Vivaldo Ugolino által, kik két új felszerelt hajón 1291-ben, május havában kelték útja, de kik azután mindeztől nyom nélkül elveszték, anélkül, hogy csak sejtnei lehetett volna, hol lehetnek, vagy merre mehettek.

A felfedezési vágy azonban vándamellenn nem szűkkent, mert már a 14-dik században lettek az olaszok által felfedezve a kanári szigetek, hol nemsokára állandó kereskedelmi gyarmatok keletkeztek és már 1435-ben a portugalok e szigetről termékeket és rablott embereket vittek a lissaboni piacra.

Velencze azonban még mindég a kereskedelem fő pontja maradt, mert a keleten dúló belviszályok, háborúk, rablások a kereskedelem előmenetelét csak gátolták, sőt a kereskedés keleten egészen pangott.

4 egkönyve annyit jövedelmezett neki, mint 24 magyar regénykötet összesen.

Likikusainkra pedig ugyancsak rossz idők járnak; hiszen láttuk, hogy a jelenleg főlegnyomban költőknek, Vajda Jánosnak kötetényeit csak úgy lehetett kiadni, hogy irodalmunk legelőkelőbb előharcosai karöltve gyűjtötték az előfizetéseket; míg a külföldön már régóta elfelajzották az előfizetési iverket, nálunk legnagyobb költők rászorult.

Ugy látszik, visszasüllyednek abba a korbá, midőn az írók kényszerültek lelkes honleányok pártolását és előfizetői gyűjtéseit igénybe venni.

De egy irányba az irodalomnak meglehetősen kedveltségnek örvend, a pornográfia, és ez bizonyára legkevésbé sem válik dicséretére olvasó közönségünknek, ez mutatja, hogy mennyire romlott és ferde irányú az általános ízlés; az ember mintegy megbotránkozva nézi, mint kapkodják a riktóbbnál riktóbb rajzolatú könyveket; ezeket már természetesen nem a könyvtárakból szerzik be.

Mind gyakrabban alakulnak kaszinók, olvasókörök, és ezeknek feladatuk legyen, hogy a magyar irodalom új termékeit elterjesszék. A sajtónak és kivált a szak-közönségnek, oda kell hárítani, hogy ne legyen oly ház, melyből a könyvtár hiányozna; a háztartás sokféle kérdései mellett bizony nem lesz leghasznontalanabb a melyet a magyar irodalom pártolására szánunk.

Hordjuk szívünkön mindig ezen szent ígét, hogy »nyelvében él a nemzet, és hassunk oda teljes erőnkkel, hogy irodalmunkat, mely támasz nélkül bizonyosan el fog szatynálni, lehetőleg emeljük.

Az őszi idény meghozza az irodalom terén is a maga gyümölcsét, s mi kedves kötelességet véltünk teljesíteni, hogy közönségünk figyelmét felhívjuk a magyar irodalom lelkes pártolására.

HIREINK.

Árvából. Kinevezés. Dortsák Gyula, az alsú-kubini polg. iskola tanára s lapunk jeles tollú munkatársa s trstenai kir. kath. gmnasiumhoz igazgatóvá nevezették ki. Öszinte szívvel gratulálunk, e kinevezetés államból barátunknak.

Liptóból. Liptó-Ujvárotról

Perzsában, mely oly virágzó kereskedelemre tett szert a trónválkozás és trónrablás miatt a kereskedelem csakis Turkesztanban virágzott, honnan egész Ázsia belsejébe terjedt el.

Egy Indiába vezető rövidebb út képezte a híres tengeri utazó Henrik portugáliai hercegnek legfőbb vágyát, mely nem is sokáig váratott magára.

Centa elfoglalása a moórökök 1415-ben képezte Henrik herceg első vízi útját, mely a későbbi fölfedezésekhez vezetett.

Centából visszatérve, Henrik hg., mint a Krisztusrend nagymestere, jövedelméből minden évben egy expedíciót küldött az afrikai partak kereskedelmi tekintetéből való felkutatása czéljából.

Egy ily alkalommal, midőn az expedíciót hajót a vihar a sik tengerre vetette, fedezték fel Porto-Santo szigetet, melyt csakhamar portugál kereskedők népesítettek be. Ugyancsak fedezték fel 1420-ban a Madeira szigetet, mely teljesen lakatlan volt s csak fával volt tele néve. A fát felgyújtották, mely állítólag hét évig égett. A hamu által a föld rendkívül termékeny lett, úgy hogy jónak látták a mostani is ismeretes madeiraszigőt, melyből a tuzes Madeira bort kapjuk s czukor-nádat ültetni, mely különösen tenyészett.

1433-ban Henrik hg. Gil Eames nevű apódtját küldte felfedező-útra. Ők ki is előzetten Afrika nyugoti partján, de ott az ellenesülő vadakkal harcra került a dolog de végre is a fegyverek győztek. A vadak elfutottak. A portugálok látták a dolog, kedvező fordulatát, hajóikat megtöltötték aranypárral, foka-bőrrrel és egy pár szerezcseny emberrel és 1442-ben hazavitték.

Ugyancsak Henrik hg. expedíciója által fedezettett fel 1444-ben a Cap-Blanco és

a mult hó 27-én az oda való önkéntes tűzoltóegyesület javára a liptó-ujvári és prekásai fatárlakból és az ott tartózkodó »Sommerfrischerek«-ből, valamint a liptó-sz. miklósiakból alakult társaság működévé előadást rendezett az állami iskolai színházi termében. A műsort Stern Róza kassza-szony nyitotta meg s magyar népdalokat játszott czimbálon valódi virtuózitással; majd »Warte salon Isten klassze« című vígjáték került szíre; ezután Hoffmann Arthur szavaltá szépen »Gedovárszóny-t; erre »Recept gegen Schwiegermütter« című vígjáték következett; végül Stern János Ernst »Elegiáját« tilinkolta el szími nem akará taps és dženzés között. A vígjátékokban a következők szerepeltek: Kux Adolf dr., Reich Emma k. a., Rotschild Zsigmond, Kohn Emezsin k. a., Schulz Berta k. a., Steinfeld Henrik k. a., Schlesinger Izidor és Brüll Gyula. A műkedvelők mindnyájan nagy gyakorlottsággal s kedvesen játszták szerepeiket, mit a nagyszámú közönség élénk tisztelettel s vi-rágosokkal iparkodott meghálálni. Az előadás után tánc volt a Brüll-féle vendég-lőben, mely a legjobb hangulatban tartott világos reggelit. — Tiszta bevételül a tűzoltó egyesület javára 76 ft mutatkozik.

József és László főherczegek f. hó 5-én Tátrafüredről Holdháy apát kíséretében Liptó-Ujvárra érkeztek s innét azonnal Szent-Iványra rándultak, hol gómőri Szent-Iványi József messze földön híres venégszere ő házának két nagy volt vendége. A fiatal főherczegek Szt.-Iványról több kirándulást tettek lőhatón Liptó-Ujvárra és Liptó-Ovárra; 6-án korán reggel pedig az erdőbe rándultak ki szintén lőhatón egy egész vadásztársaság kíséretében. A napot vadászattal töltötték, majd pedig Szent-Iványi József vadászlakában meghaltak s csak 7-én déliótt tértek vissza. Még e napon megnézték a szent-iványi és okolics-női r. kath. régi templomokat, majd visszajövet a háziúr atárlának voltak vendégei. A vendégszerető háziúr házáan ez alkalomból nagy ebéd volt, melyben részt vettek: id. Szent-Iványi Márton főispán, Szent-Iványi Kázmér, Szent-Iványi Barna, Kubinyi Gyula, Vitális Antal, ifj. Szent-Iványi Márton, Szent-Iványi Károly, Zúszkai Ferenc és Jóób Marczel főszolgabíró. — Ebből után a főherczegek elbucúztak a szives háziuruktól, kinek rövid idő alatt már ismételve voltak vendégei, s visszatartak Tátrafüredre.

a Cap-Verde, a felfedezésben legnagyobb érdeme volt a velencei származású Cadamosto (Alvise) Luiginak.

Henrik hg. még számos fölfedezést tett, miután 1460-ban meghalt; de az ő terveit II. János király fűzte tovább, ki s czéria Behaim Márton lovag, kinek csillag-szövege hozta Nürnbergből, ki a csillagtávmérőt megjavította és ezzel bebizonyította, hogy iránytű nélkül is el lehet a tengeren igazodni.

Emanuel portugál király atyjától II. Jánostól örökölte volt a felfedezés és kereskedelem iránti hajlamát. És úgy volt. Már 1497-ben négy hajót szerelt fel és azt Vasco da Gama kitűnő tengerész parancsnoksága alá adta 148 emberrel, hogy fedezze fel valahára az Indiába vezető rövidebb tengeri utat.

Vasco nov. 20-án elérte Afrika déli csücskét és azt körülhajózta. Most északkelet felé Sofalába, Mozambikba ért, hol mindenütt virágzó kereskedésre talált.

Hosszú és kinos vergődés után a sambeti folyám torkolatához értek, hol Portugália czimerét szegeszték ki egy póznára, innen Melindába vitorláztak, hol Gamát a tartomány főnöke s mások nagy üdvözléssel s szertartásokkal fogadták.

Ott vagy 14 napig időzve, hajóikat mindenféle drágaságokkal, fűszerekkel megtölve, utnak indultak egy kalózzal kit a tartomány főnöke adott melléjük, hogy az idegenekkel az Ozeánt átvágassa s így a Malabar partján fekvő nevezetes Kalikuti kikötőbe vezesse.

Igy tehát az anyira ohajított tengeri út Indiába a Melindai főnök szivessége folytán minden nagyobb veszély és fáradság elkerülésével, fel volt fedezve.

Ugyancsak bántuk embereink a nagy

Külföldi erdészek Liptó-ban. Apperian erdészeti akadémiái tanár és Wedelsbo g főerdészjelölt Koppenhagából f. hó. 5-én Liptó-Ujvárra érkeztek, hogy kormányuk megbízásából az odaváló kinevárti erdészeti uradalomnál tanulmányokat végezzenek. A vendégek Kossányi Róbert kinevárti főerdészhöz szálltak, ki miut szives házigazda s szakember mindent elkövet, hogy a dának jó emléket s bő tapasztalót vigyenek hazájukba.

KÜLÖNFÉLÉK.

Magyar nemesség adományozása. A király Pöschl E. de nyugalmazott bányatanácsosnak és a selmeci bányászati és erdészeti akadémiá rendes tanárának csaknem félszázadra terjedő tisztségelők és tanári működése közben, valamint a közügyek elmozdítása körül szerzett érdemei elismerésül, saját és törvényes utódai részére a magyar nemességre a »selmeci« előnévvel díjmentesen adományozta.

Lencsö Janos dr. a felső járás orvosa f. hó 12. érkezik vissza a hadgyakorlatokról s ismét átvészt hivatalos ügyeinek vezetését.

Papok jubileuma. Selmeczbányán és hó 8-án Némethy Ferenc házfőnök és Riedl N. kegyesszind tag elődzárságának 50-ik évfordulóját ünnepelte meg. A jubilálókat a hívek nagyszáma kísérte a templomba az ünnepi misére és vissza a kegyesszind épületbe, hol diszebb fejte be az ünnepélyt.

Főispáni látogatás. B. Majthényi László főispán s val. b. titkos tanácsos és hó 4-én Selmeczbányára érkezvén, ott a közigazg. és a törvényhat. bizottsági ülésen valamint a fegyelmi vál. ülésen előköt. Ezenkívül betekintést tett a városi közigazgatás egyes ágaiba, a nála megszokott mély szakértelemmel vette föl egy-egy kérdést s díszterálat fölötte, az ékesszólás meggyőző erejével köti le a figyelmet s nyeri meg nézetekbe a hallgatót. — Az előkötlete alatt tartott üléseken a tárgyalások emelkedett hangulatban folytak, az egyes felszólalások is hozzájárulván e hangulat emeléséhez. A város közigazgatásának menetéről, vezetéséről kézzel vő véleményét szereve s ennek több ízben kifejezését adva, a buszusán napján kedden nála tisztelő tisztikartól elismerésének nyilvánítása mellett vált el a főispán, buzdítva a tisztelgőket a kitartásra.

és fényes kereskedelmet és a benszülötték müveltségét, mikor hajójuk a száraz földhöz közel kikötött.

1498-ban május 10-ike volt az a nevezet nap, meyen Vasco da Gama, az Indiába vezető utat feltalálta. Eleinte gyanus szemmel néztek rá a benszülötték, sőt még utóbb a csaszámál is ki különben igen barátságosan fogadta és fegyveröl biztosította, rágalmatzák, hogy ezek az ők valószágos tengeri rablók, kalózkok. De utóbb mégis az erélyes Vasco da Gama tudott a csaszártól nagy nehezen egy levelet kapni, a portugál király részére, melyben a következők voltak palma levélre írva: »Vasco da Gama udvari nemesség volt birolalmában. Idejövetele örömeimre szolgál. Országom fáhéj, szegfű, bors és drága kővekben bővelkedik. Töled aranyat, ezüstöt, koralt és skárlát szövetet ohajtot birnis.

Ezután Vasco da Gama hazafelé vette útját, az úton betegség folytán több mint felét elveszté legénysegének, úgy, hogy mikor Lissabonba érkezett, az elvitt 180 legénysegéből csak 60 maradt életben. Otthon aztan Emanuel király újabb expedíciót indított utnak Pedro Alvaraz Cabral tengeragy vezérelele alatt, ki 1500 márczius havában 13 hajóval 1200 emberrel indult Indiába. Utközben ráakadt a mai Brazília, mit tehát ő fedezett fel. Innen gazdag kereskedelmi partok mellett a Kalikuti öbölbe értek, de már csak őt hajóval, mert a rémítő szél, mely az úton fújt, a többit mind elszüllesztette.

Cabral a perumallal (király) összekötésbe lépett kereskedelmi szempontból. De ezen összekötéstét a bennlakó arabok rossz szemmel nézték s egy este december közepén megtámadták Cabral hajót s telepeit s őket visszavonulásra kényszerítették; —

Uj menetrend. Mint halljuk, október elsejével új menetrendet kapunk, mely a mostanított sokban fog különbözni. Nevezetesen a gyorsvonatnál is lesz harmadik osztályú kocsi, az éjeli személyvonat megszűnik, hanem e helyett omnibus vonat lesz. A gyorsvonat Ruttkán csak 7 percig fog tartózkodni s az ebből Zsolnán lesz.

Bokody Antal szintársulatáról mely októberben Selmeczbányán kezdte meg a felvidéki szereplését, kedvezően írt közleményeket tettünk. Nem akarjuk a nevezett társulat érdekében a nagy dobogó megvenni s ama véleményünk kifejezésére szorítkozunk, hogy felvidékünk közönsége nem fogja megbánni, ha e társulatnak utat nyit til a felvidékon, hol lapunkban már régebben jelzett módon kiván Bokody ithont alapítani új magának, mint a vándor muzsának, melynek ő immár három ízben til szolgálatában áll.

Tűz Selmeczbányán és hó 8-án borzasztó látvány tártul a tűzjelzésre megrémült lakosság elé. Egyszerre két zúda állott lángban. A toronymagasságú lángok vakító fénye s iszonyú forrassága miatt állg lehetett az épületeket megközelíteni. A tűzjelzés kétsége miatt a tűzoltók is késtek; de mikor aztán megérkeztek, ugyancsak derekasan fogtak az oltáshoz. Többen ünnepi ruhában jelenve meg, azt teljesen tönkre tették s e mellett minden pillanában életveszélynek voltak kitéve, melyet csak úgy kerülhettek ki, hogy egymást is locsolták. A kinevárt s tüzesszennél tetemes kár érte.

Vadlízsnövadászat. A vármegyefeladók járásában ez évben ugyancsak megszaporodtak a vadlízsnok. Zorkóczy Tivadar főszolgabíró a duvovai erdőségeken vadászatot rendezett rájuk, melyek alkalommal egy vadlízsnok és egy őz került terükre.

Himlőoltás. Ez és hó 1-én életbe léptetett himlőoltási szabályzat rendelkezései némi pótlásúll Selmeczbélabánya polgármestere aképpen intézkedett, hogy kötelességgé tette a tisztí főorvosnak minden egyes iskola meglátogatását. Ez újabb intézkedésre azon körülmény szolgáltatót okot, hogy a tanítók nem voltak képesek a beirásra jelentkezt tanulókat beoltatásán minden esetben megállapítani. E mellett sok oly eset is fordult elő, melynél a szülők biztosan állíthatták, hogy gyermekük be van oltva, de az oltás meg nem fogván, a tanító nem tájékozhatta magát a szabályrendelet után.

valamint minden összevásárolt és hárasolt kereskedelmi czikkeket fűszereket, több mint 3 millió értékben, ellopattk, szerte hanytáak.

Cabral ezt megbeszolandó, Kalikutot szerte lövette, úgy, hogy másnap az egész város romhalmazzá lőn. Ezután Kotsin és Cananor kereskedelmi piacok felé vitorlázott. Itt kedvezőleg fogadtatót, mert szövetségést vélték benne fogni a kalikuti perumul ellen, kire ők is haragudtak, mert adót kellett neki fizetni.

Ezért ezek hajót tele tömtek borssal és gömberrel s aztan utnak eresztették. Így ő a jöreménység fokát keresztül hajózta 1501 július 21-én s így aztan Lissabonba tért.

Ezelőtt 1501 márczius 5-én Joao da Nova, ki szintén kiküldetett Emanuel király által, a kotsini uton megtámadtatott a malabari hajórajtól, de ezeket ők visszaverték, ezután hajóikat mindenféle drágasággal, fűszerekkel megrakva, hazá felé indultak. Ekkor fedezték fel az utóbb oly történelmi nevezetességi sz. Ilona szigetet.

Ezután ismét Vasco da Gamát, mint fővezért, küldte Emanuel 10 hajócsapattal.

Vasco Mozambikban kereskedelmi szerződést kötött a királyival; — ezelőtt azonban még a király palotáját és a városát összelövődöztette ágyuival aztán 50 bennszülöttet elfogva, azokat kivégeztette, kezeit, lábait levágtatta és úgy küldé el a perumallak (király) megfélemlítés végett.

Kotsinban a királyi barátságosan fogadta s vele új kereskedelmi szerződést kötött, valamint Cananorban is meghódoltatta a király s vele szintén kereskedelmi szerződést kötött.

Nyilatkozat. A f. é. augusztus no 3-án Turóc-Szent-Mattonban »Zavina« című tót főegyleti gyűlés után rendezett lakomán, több magyarellens felköszöntő közt, T o m k u l j a k P é t e r miklósfalvai plébános is mondott egy felköszöntőt tele kifakadásokkal és igazságokkal. Beszéde több tarthatlan állításon kívül, a magyarság elleni folytonos támadás volt, a gyűlölet hangján tartva elejétől végig. Fanatikus szenvedély hangján beszél a tót nép elnyomatásáról, rabzolgásgáról s szenvedéseiről, melyeket mind a magyar nemzet, mint állítólag a tót nép legnagyobb ellensége, okozott; s beszédét következő fenyegetéssel fejezte be: »A szenvedésnek van határa, a miénkének is van, s akkor jaj lesz ellenségeinknek.« Az ily beszéd hallásakor, illetőleg olvasásakor kell, hogy minden igaz hazafi vére fölforrjon. — Mi alulrotlottak, tehát kik mint a végheisi uradalom területén a fentnevezett plébános urral együtt lakó r. kath. lelkészek az ő legközelebbi szomszédjai vagyunk, honfiai érzelmeink által indítvatta kötelességünknek tartjuk, beszédjének ezen magyarok elleni gyűlöletet lehelte kifejezéséi ellen tiltakozni s nyilvánosan kijelenteni, hogy azokat egyáltalán egyáltalán nem fogadjuk el. Ezt pedig tenai annál is inkább indítvatta érzékünk magunkat, miután épen rólunk, felvidéki papokról általános az állír, mintha a fentnevezett szomszéd plébános úr pánszavát érzelmeihez hasonlókat táplálnán, azért tehát kijelentjük, hogy az édes magyar haza iránti szeretetben senki által sem hagyjuk magunkat fölülmulni, s érte élünk, s ha kell, halunk. De tiltakozunk h i v e i n k n e v é b e n i s, mert azok noha nyelvre tótok, de nemzetiségi rivalizmust nem ismernek s a magyarok elleni gyűlöletét tudomásuk sines; s a mi abból is kitetszik, hogy a magyar nyelv oktatásáról szóló törvényt a legnagyobb örömmel fogadták s az iskolai vizsgákon sokkal nagyobb számban jelelnek meg, mint azelőtt s egész rajongással hallgatják gyermekeik magyar feleleteit. Zárókérd meg kell még említenünk, hogy T o m k u l j a k plébános úr, a ki tagadhatlanul buzgó pap, nem volt mindig oly dühös ellensége a magyarnak mint most. Kőrülből ro esztendő előtt bejárta a hír a legtöbb magyar lapot, hogy egy beszercebenyai aty. tanár, habár nem bírva a magyar nyelvet, mégis hazafiai kötelességnek ismerve azt elsajátítván, szünidője annak megtanulására fordítja, sőt leutazott az alföldre is s Szegeden még egy magyar predikációit is mondott s így mint jó hazafit dicőitette önmagát. Az a buzgó hazafi pedig T o m k u l j a k ur volt; de persze akkor még nem volt plébános, csak azóta nyerte el a miklósfalvai plébániát, a mely noha szinte a végheisi uradalom területén van, de nem azt, mint mi alulrotlottak, hanem a magyar ar. kath. vallásalapot valja kezgynának. Féle tehát most már a kifacsart citrommal! Hja! mikor hát »Tempora mutandus et nos mutamur in illis!« a mi pedig minden körülmény között menthetetlen hiba. Kelt Orsován, 1887. évi szept. hó 6-án. Trostj József, kied. esp. és gyetvai plébános, Csutkay István, n-szaltnai alesp. pléb., Farkas Vince orsovai plébános, Deuts Keszó felső-tiszovnik pléb., Odlozil János, végheishutai plébános, Kekát József, nagyszaltnai lelkész, Grigely Mátyas, gyetvai segédlelkész, Matyasovics János gyetvai segédlelkész.

Egészséges hónap. Selmeczbányán az egészségi viszonyok a lefolyt augusztus havában feltűnően kedvezők voltak. Nemcsak a halálesetek, de a megbetegedések száma is nagyon csekély. A városi kórház betegek közül egy sem halt el, a nagyobb beteg létszámmal bíró bányakórházban 1 haláleset fordult elő. — Trachomás beteg csak kettő volt, és pedig két szabadságot katonán, kik másuttan hozták és bajt magukkal. — Egy kezdő statisztikus, ki két évtized óta még mindig kezdő, azt állítja, hogy a kóranyag, mely Selmeczbányán a bajok okozója a szomszédos és távoli megyék szféráján van meg, ott hol az aranykását pörgeti ki a hadaró csép. Szerinte minden buzszem egy-egy csirája a betegségnek, s állítását akképpen támogatja, hogy a buzsa pénzé válva az apák zsebébe foly, innen csakhamar koszt- és zsebpénz alakja-

ban tizezer forint mennyiségben a középáradók növekedésével együtt Selmeczbányára költözik, hol az akadémia megnyitvált újabb tizezerrel szaporodik s így havonként huszerezer magával veszi ostrom alá az egészséget. Ez ostromban temérdek árpál, bomlásom átment malátá, pirostó fuchsin, a hurutok ármádiája hajítja Aesculap uram kollégáinak maláira a vizet és így a következő hónapok már mögötte maradnak egészséges dolgában a bőjtől Augustusnak.

A Magyar Ifjúság című képes folyóirat immár V. évfolyomát kezdte meg. Mint folyóirat átlépte az élet, illetőleg fenállása azon határát, melyen túl — ha megmarad eddigi irányja mellett — igen tisztas aggkört jósolhatunk, sőt biztosíthatunk neki. Es így látszik, azt már is bátran megtehetjük. Révai testvérek, a vállalkozó kiadó, kik e buzgál megindítása által oly bokros érdemekre tettek szert a hazai nevelésügy terén, hogy azokat Trefort minister is nemcsak elismerte, de a vállalatot az iskolai előjárások gyűjtemlébe a legmelegebben ajánlotta, — ismét közzébe egyesítette a kiadás és szerkesztés terheit. A mint az új évfolyam előfizetési felhívásból látjuk, a lap eventul csak kéthetenként fog megjelenni; helyes volt az eredeti megjelenési módra visszatérni. A most bekiadott V. évfolyam első füzet, tartalom, disz, képek, kiállítás tekintetében megfelel a legmagasabb igényeknek és mind a varakozásnak, a mit az ilyen vállalatba szülő, nevelők és maguk az ifjú olvasók fűzhetnek. Melegen ajánljuk a kitűnő ifjúsági folyóiratot, mely leányainknak, fiainknak a legszébb, legnemesebb és legtanulságosabb szórakozási eszközt nyújtja. Egy évfolyam valóságos könyvtár tartalmaz és minden egyes darabja e könyvtárnak igazi gyöngy. Előfizetési ára egész évre 6 frt, egyes év-harmadakra 2 frt. Legzölészerűbb az előfizetési pénzeket Révai testvérek könyvkiadóhivatalába — Budapest IV. Váci-utca 11. sz. — küldeni. Mutatványszámokat szivesen küld a kiadóhivatal egyszerű levelezőlapra való megkeresésre.

Losoncz veszedelme. Az többi napok Losonczen valóságos rémület keltettek. A város időnként több helyen kigyúlt s alig oltották el az egyik tüzet, már újabb megszólaták a vést jelző harangok. Minden bizonnyal gyújtogatásból erednek a tüzek s ez egészen kétségbe ejti a város lakosságát.

Magyar potkává. Lapunk mai számának L e n c e k - k á v é hirdetésére külön is felhívjuk olvasóink és az üzletvilág figyelmét. Életréval, versenyképes magyar ipar támogatásáról van itt szó, mely ha fölirágzik, évenként két millió forintnak a külföldre vándorlását akadályozhatja meg.

Magyar Háziaszony. a magyar hölgyközönség e kedvelt lapjának legutolsó száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Versenyezzünk-e szépségünkkel? — Egy nagy nemzetgazdasági kérdés. — A kézi munkáról. — A gyümölcsaszalásról. — Orvosi tanácsadó. — Növilg. — Gyermekünk. — Eléstar. — Konyhaszat. Hétidőlet. — Hogyan főzzünk, süssünk? — Egyletek és jótékonyaság. — Különfélék. — Hymen. — Gyászrovat. — Kérdések. — Feleletek. — Fővárosi bevasárlási forások. — Heti naptár. — Szerkesztői üzenetek. — Kiadóhivatal postája. — Kis hirdetések és Nyilatkozat. — »Munka után« című szépirodalmi melléklet tartalma szintén érdekes. Van hozzá még ezen kívül »Amire a mama nem gondolt« című regény melléklet. Szegfűtől. Ajánljuk a jelen szerkesztett lapot olvasóinknak pártolásába. Előfizetési ára egész évre 6 frt, félve 3 frt, mely összeg a lap kiadóhivatalába: Budapest, V. kerület, Nagy-korona utca 20. küldendő.

IRODALOM.

Piros könyv. A magyar nép számára írta P. Szathmáry Károly. Im-már második kiadásban bocsátja közre Révai testvérek budapesti könyvkiadóhivatala. A ezim el sem árulna, hogy mily nagyfontosságú mű ez, — pedig tartalma hazánk és nemzetünk legfontosabb érdekeivel van összefüggésben. Tényeket sorol fel e kis könyv, mely tények megfagyaszthat bennünk

a vért, feloldjuk ézzelmeinket, kétségbe ejtendek jövőnk tekintetében, — mer rámutat arra, a mit semmiféle önámítás mellőzni nem lehet, — hogy lassan, de biztosan pusztulunk és ha fel nem ébredünk tespedésünk-ből, a honfoglalás ezer éves emlékünnepele alkalmával, felén túra olvadunk le és elérkez az idő, hogy maga a magyar ember is már csak emlék lesz egy szebb időből, mely után busulunk ugyan, de melynek viszszeresedését semmit sem teszünk.

A piros könyv sem mond egyebet, mint a mit a statisztika csalhatatlan számokkal bizonyít. Mig más országokban 40 — 50 év alatt megkészezi magát a lakosság, addig nálunk ugyanez eredmény elérésére 120—130 év szükséges. Nemzetünk lét-számának fele elpusztult mielőtt a 7 éves kort elérné. Mi lehet ennek oka épen nálunk, hol a megélhetésnek összes előfeltételei megvannak, miért pusztulunk ép mi, a kik az egész világ által irigyzelt földet nevezhetjük magunkénak?

A piros könyv megfelel rá. Az ok »saját gondatlanságunk«.

Mi ördög adunk az oktanál állat mellé, legtrikábban azért, hogy másban nem éjtsen kárt, hanem hogy magában ne essék az. Pásztor őri a juhót, disznót, hogy tilosba ne menjenek, kártékony eledelt ne egyenek. Saját húsunk és vértünk pedig, édes gyermekünk, kit önmagunknál is jobban szeretünk, tanács, támasz, felügyelet nélkül van egész napon át.

Nem kétekedünk az őrangyalok hatalmában, legtoebb esetben szépen teljesítke feladatukat, de azért nagyon melegen ajánljuk ezt a kis piros könyvet. Magyar szülő, vegyetek és olvassatok! Hagyjátok a politikát, ne buktassatok kormányokat, de mentések meg önmagotokat.

Hogyan, mi módon? Mely eszközök a legzölészerűbbek ehhez? Megfelel a piros könyv.

Építsünk óvó iskolákat, gyermekmenhelyeket.

Ez az egész. Egy egész könyv rövid tartalma. Négy sz. összesen, de felér egy evangéliummal.

Ha elmulasztjuk ez intelem megvalósítását, ily felelősséget vállalunk magunkra, melynek soha nem tehetnénk eleget.

Gondoljuk meg, mondja a szerző, kinek életfeladatát képezi az ifjú nemzedék megóvása, hogy óscnik szellemi számon fogják kérni ott fenn: miért hagyttuk veszni e hazát, nemzetet, melyet ök egy évezreden át megéreztek, nem egyszer dicőcsőség és nagyság tulajdoná emeltek?

Meg tudják-e felelni e kérdésre? Vegyetek és olvassatok azt a piros könyvet, hálásabb annak olvasása, mintha könyvtárakkal terheljük túl szellemünket.

Révai testvérek kiadóhivatala (Budapest IV. Váci utca 11. szám) a magasztos cél iránti tekintetből nagyban vásárlásnál a művecske 100 példányt 15 frt helyett 12 frton adja. — Egy-egy példány ára 15 krajczár.

HIRDETÉSEK.

Selmeczbányán a kórház utcában levő RAVASZ féle ház kerttel szabad kézből azonnal eladó. — Bővebb felvilágosítást nyerhetni B a l k o v i c z Lajosné üzletében. 2 3

Egy 5 szoba, konyha, cseléd-szoba, kamara, pincze, kocsiszin és istállóból álló lakás, nagy kerttel szőlővel és hozzá tartozó földdel örökáron el- vagy bérbe kiadandó. Vidéke melyen felsziki nyugóír s egészséges, helyben van pósta és vasutállomás. Esztergomhoz pedig csak 1/2 órányira van. Tudakozódások K. H. alatt a szerkesztőséghez inténdők.

1292 szám
1886. ktvi

Arverési hirdetményi kivonat.

A breznóbányai kir. járásbírósg mint ktvi közhíre teszi, hogy Dinók Ferencz végrehajtónak Hrnasjárík István. Tj. Jak Tamás és Svinosjak Tamás végrehajtást szenedvök elleni 50 frt 50 kr.tőkekövetelés

és jár. iránti végrehajtási ügyében a breznóbányai kir. járásbírósg területén lévő breznóbányai város határában lévő a breznóbányai 4198. sz. tjkvben foglalt 17333 sz. 17335. hrsz. részletből nem csak alp. Hrnasjárík István illető 1/2 részre hanem Lirók-társait illető 1/2 részre és szerint az egész ingatlanra 104 frtnyi, a 4166. sz. tjkvben foglalt 15995. hrsz. részletből nemcsak alp. Hrnasjárík István illető 1/2 részre; hanem birtoktársait illető 215/216. részre is e szerint az egész ingatlanra valamint a 4167. sz. tjkvben foglalt 16001. hrsz. részletből nemcsak III. r. alperes Svinosjak Tamás illető 1/2 részre hanem birtoktársait illető 1/2 részre is — e szerint az egész ingatlanokra u. n.

17263. hrsz. részletre	31 frtnyi
15737. »	91 frtnyi
19336. »	158 frtnyi
a 4228. sz. tjkvben foglalt 17533. hrsz. részletből nemcsak alp. Hrnasjárík István illető 1/2 részre; hanem birtoktársait illető 1/2 részre is e szerint az egész ingatlanra 17601. hrsz. részletből csak alperest illető 1/2 részre	11 frtnyi
a 4286 sz. tjkvben foglalt: 15357. hrsz. részletből nemcsak alperes. Svinosjak Tamás illető 1/2 részre; hanem birtoktársait illető 23/24 részre e szerint az egész ingatlanra	17 frtnyi
a 5808. sz. tjkvben foglalt 15365. hrsz. részletből nemcsak alp. Svinosjak Tamás illető 1/2 részre; hanem birtoktársait illető 1/2 részre is e szerint az egész ház és tartozékára 320 frtnyi összes ingatlanokra pedig 1031. frton ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887 évi Szeptember hó 29-ik napján délelőtti 10 óraker erdőközi (pollhara) község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladami fognak.	152 frtnyi

végre a 6487. sz. tjkvben foglalt 16845. hrsz. és 106. összír. sz. ház és tartozékából nemcsak alperes Svinosjak Tamás illető 1/2 részre hanem birtok társait illető 1/2 részre is e szerint az egész ház és tartozékára 320 frtnyi összes ingatlanokra pedig 1031. frton ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte s hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887 évi Szeptember hó 29-ik napján délelőtti 10 óraker erdőközi (pollhara) község bíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladami fognak.

Árverési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

Kir. bíróság mint ktvi hatóság. Breznóbányán 1887 évi ápril hó 23-án.

Bogya.

kir. bíró.

1366 szám.
ktvi 1886.

Arverési hirdetményi kivonat

A breznóbányai kir. járásbírósg mint telekúnyvri hatóság közhíre teszi, hogy Loka János végrehajtónak Loka András végrehajtást szenedvök elleni 274 frt 60 kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a breznóbányai kir. járásbírósg területén lévő Sebő (sajbai) község határában (ktvő a sebői (sajbai) 106. sz. tjkvben I. — 18 + 1. és + 1. sor sz. a foglalt birtokból alp. Loka András illető egy harmad részre illetve e helyett már kihatósított és még kihatósítandó új birtok illetményére az árverést 379 frton ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi Szeptember hó 24-ik napján délelőtti 10 óraker Sebő (sajbai) községbíró házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladami fognak.

Arverési szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

Kir. járásbírósg ktvi hatóság. Breznóbányán 1887 évi Április hó 9.

Bogya.

kir. bíró.

653 v. szám
1887.

Arverési hirdetmény.

Alulrt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezennel közhíre teszi, hogy a beszercebenyai kir. járásbírósg 3183/1887 P. számú végzése által Klein Jakab javára Brok Ede ellen 107 frt tőke, ennek 1887. évi július hó 1. napjától számítandó 6 százalékos kamattal és eddig összesen 31 frt 95 kr. perktűlés követelés erejéig elrendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság felül s lefoglalt és 936 frta becsullt: szobahibor, fanetek stbóól álló ingóságok nyilvános árverés útján eladandók.

Mely árverésnek a 3680/1887 P. számú kiküldött rendelő végzés folytán a helyszínen, vagyis Beszercebenyán leendő esküzlésére 1887-ik évi Szeptember hó 21-ik napján délután 3 óraja határidővel kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjelövéssel hivának meg hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t. cz. 107. §. értelmében a legelsőbbit ígérőknek becsárán alól is eladami fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára

